

Waterbrief

Informatie voor het algemeen bestuur

Datum: 7 april 2026

In contact met de omgeving – lerend samenwerken in de praktijk (2026–2027)

1. Aanleiding

Waterschap De Dommel staat dagelijks in contact met inwoners, ondernemers en gebiedspartners. Dit contact vindt plaats in uiteenlopende contexten: van gebiedsprocessen en projecten tot situaties van maatschappelijke druk, zoals bij extreme natte of droge periodes. De wateroverlast 2023–2024 en de daaropvolgende reflecties hebben duidelijk gemaakt, dat het niet alleen gaat om **of** het waterschap in contact is met de omgeving, maar vooral **hoe**: voorspelbaar, navolgbaar en in gezamenlijkheid.

Het Algemeen Bestuur heeft in de afgelopen periode richting gegeven aan deze ontwikkeling. Met deze waterbrief informeert het Dagelijks Bestuur het Algemeen Bestuur over de vervolgaanpak *In contact met de omgeving* en over de wijze waarop deze aanpak wordt gepositioneerd als een gezamenlijk leerproces van bestuur en organisatie.

2. Van losse contactmomenten naar gezamenlijk leren

De ervaringen van de afgelopen jaren laten zien dat structureel en betekenisvol contact met de omgeving niet ontstaat door het organiseren van meer of bredere bijeenkomsten. Waar algemene bijeenkomsten zonder concrete aanleiding beperkt effect sorteren, blijkt aansluiting bij lopende opgaven, bestaande netwerken en aanwezige maatschappelijke energie juist bij te dragen aan betekenisvol contact.

Wat hebben we geleerd?

De afgelopen jaren, inclusief de ervaringen rondom de wateroverlast 2023–2024, laten zien dat betekenisvol contact vooral ontstaat wanneer sprake is van een concrete opgave, actuele urgentie en betrokkenheid in het gebied. Algemene bijeenkomsten zonder duidelijke aanleiding leveren beperkte meerwaarde op. Ervaringen uit gebiedsprocessen en extreme situaties tonen aan dat informeren alleen onvoldoende is; persoonlijk contact, duidelijke keuzes en zichtbare terugkoppeling zijn noodzakelijk.

De kern van de opgave ligt dan ook niet in het organiseren van meer contactmomenten, maar in het versterken van het vermogen van de organisatie om signalen uit de omgeving tijdig te herkennen, te duiden en te vertalen naar handelingsperspectief. De vervolgaanpak bouwt voort op deze leerervaringen en richt zich op verdere versterking van de gebiedsgerichte werkwijze. De participatievisie en -verordening blijven het formele kader, en projecten en gebiedstrajecten blijven de belangrijkste plekken waar inwoners en partners worden betrokken. De verandering zit niet in het introduceren van nieuwe regels of instrumenten, maar in het aanscherpen van onze focus: het waterschap kiest ervoor om contactmomenten te organiseren op die plekken waar urgentie, maatschappelijke energie en concrete opgaven samenkomen.

In contact met de omgeving zijn is geen los participatie-instrument, maar een manier van werken die vraagt om reflectie, consistent handelen en gezamenlijk leren. Dit betekent dat het waterschap:

- vooraf expliciet maakt van doel, rol en beïnvloedingsruimte.
- consequent terugkoppelt wat met inbreng is gedaan;
- ervaringen uit gebiedsprocessen, projecten en incidenten actief ophaalt, vastlegt en deelt;
- dilemma's bespreekt, keuzes onderbouwt en navolgbaar maakt;
- en bereid is het handelen bij te stellen op basis van opgedane inzichten.

Leren is daarbij geen neveneffect, maar een bewust ingerichte werkwijze.

3. Het handelingskader *In contact met de omgeving*

Onderstaande afbeelding toont het handelingskader, dat in één oogopslag de mogelijkheden voor contactvormen schetst. Het ondersteunt bestuur en organisatie bij het maken van bewuste keuzes in de dagelijkse praktijk en het contact met de omgeving.

Afbeelding: Handelingskader In contact met omgeving

Het is een gedeeld denkkader dat helpt bij het beantwoorden van de vraag: *wanneer, waarom en op welke wijze organiseren wij contact met de omgeving?* Het kader brengt drie samenhangende perspectieven expliciet in beeld:

1. **De opgave** – de inhoudelijke en maatschappelijke urgentie;
2. **Het gebied en de betrokkenen** – waar betrokkenheid, energie en netwerken aanwezig zijn;
3. **De beïnvloedingsruimte** – de mate waarin daadwerkelijk ruimte bestaat voor meedenken of meebeslissen.

Door deze elementen expliciet te wegen, ontstaat duidelijkheid over de passende vorm en intensiteit van contact (informereren, raadplegen, samenwerken). Het kader draagt bij aan voorspelbaarheid en maakt keuzes uitlegbaar richting de omgeving.

4. Toepassing en verdere uitwerking in 2026–2027

In de periode 2026–2027 past het waterschap het handelingskader *In contact met de omgeving* toe, waarbij het handelen van het waterschap bewust wordt afgestemd op de aard en urgentie van de opgave en op de reële beïnvloedingsruimte van de omgeving. Niet elke situatie vraagt om dezelfde vorm van contact: soms is informeren passend, soms is intensieve bestuurlijke aanwezigheid nodig en waar ruimte en betrokkenheid aanwezig zijn, kan samenwerking waarde toevoegen. Door de mate van participatie vooraf expliciet te maken, standpunten en keuzes navolgbaar te motiveren, vergroot het waterschap de voorspelbaarheid richting de omgeving. Tegelijkertijd worden ervaringen uit gebiedsprocessen, projecten en incidenten gebruikt om gezamenlijk te reflecteren en waar nodig de werkwijze bij te stellen. Leren wordt structureel onderdeel van hoe het waterschap in contact is met de omgeving.

Binnen deze benadering worden enkele participatievormen nader uitgewerkt en in de praktijk beproefd, passend bij verschillende typen opgaven en gebiedsdynamiek. Daarbij wordt gewerkt conform de uitgangspunten die het Algemeen Bestuur heeft meegegeven, onder meer in het kader van de bestuurlijke behandeling van de nazorg wateroverlast 2022–2024. Het betreft onder andere:

- in onze (project)communicatie meer aandacht te besteden aan de impact tijdens extreme situaties (nat en droog), zodat bewustwording en urgentiebesef toenemen;
- de pilot Gebiedstafel Water & Bodem, waartoe het Algemeen Bestuur in februari 2026 heeft besloten, om in de praktijk te leren wanneer en onder welke voorwaarden deze werkvorm bijdraagt aan effectieve samenwerking en betekenisvolle participatie;
- aan te sluiten bij bestaande netwerken en partners die lokaal al actief zijn, waarbij we de effectiviteit en betekenis van onze aanwezigheid vergroten;
- verkennende uitwerkingen van participatievormen zoals wijk- of gebiedsraden, daar waar deze aansluiten bij lokale betrokkenheid en een concrete opgave.

Deze uitwerkingen hebben nadrukkelijk een lerend en verkennend karakter. Doel is om in de praktijk te onderzoeken wanneer en onder welke voorwaarden dergelijke vormen daadwerkelijk bijdragen aan betere besluitvorming, uitvoering en relatieopbouw. De opgedane ervaringen worden benut om de toepassing van het handelingskader verder te verfijnen en te versterken.

5. Bestuurlijke reflectie en themabijeenkomst

Om het gezamenlijk leren te verankeren wordt een jaarlijks terugkerende themadag “In contact met de omgeving” georganiseerd voor het Algemeen Bestuur, met als startmoment 26 augustus 2026.

Tijdens deze bijeenkomsten reflecteert het bestuur op ervaringen uit de praktijk, waaronder de eerste bevindingen van het organiseren van de pilot Gebiedstafel Water & Bodem (invulling motie), de wijze waarop in projecten en gebiedsprocessen aandacht uitgaat naar weersextremen en verkenning naar wijk- of gebiedsberaden. Dit biedt het Algemeen Bestuur de mogelijkheid om inzichten te krijgen en indien nodig bij te sturen.

6. Tot slot

Met deze vervolgaanpak kiest het waterschap bewust voor een lerende, gebiedsgerichte en consistente manier van werken in het contact met de omgeving. Bestuur en organisatie geven hier gezamenlijk invulling aan, met ruimte voor reflectie, bijsturing en expliciete keuzes. Het dagelijks bestuur gaat graag 26 augustus met u hierover in gesprek, tijdens de eerste themadag.